

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

ЧАСТЬ I

Established

1893.

TWO SECTIONS — SECTION I

Рік LI. Ч. 221. Нью-Йорк і Джерзі Сіті, субота, 11. листопада 1944. No. 221. New York and Jersey City, Saturday, November 11, 1944 Vol. LI

ТРИ ЦЕНТИ в Злучених Державах Америки.

Тел. „Свободи“: BErgen 4-0237—4-0807

THREE CENTS in the United States of America.

П'ЯТЬ ЦЕНТІВ за границею Злучених Держав Америки.

Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016

FIVE CENTS elsewhere.

Виграти війну і тривалий мир

Триумфальний поворот президента Рузвелта з Гайд Парку до Вашингтону, маючи запевнені 432 електорські голоси, характеризують ось такі слова президента: „Обєднаймося, щоб виграти війну і досягнути тривалий мир“. Це вважають за клич, що повинен об'єднати довкола президента у його четвертій каденції все громадянство, бо саме тепер спадають на нього найтяжчі обов'язки. З заяв ген. Айзенгавера, як і секретаря війни Стімсона, виразно виходить, що ще прийдеться звести чи не завзяту і найбільш криваву боротьбу, заки зліквідується боевий фронт принаймні в Європі. На німецькому фронті німці ставлять самовбивчий, розпучливий, але дуже сильний опір. А на Філіппінах заповідається подібна кривава боротьба. Значиться, що великі тягарі спадуть тепер теж і на президента як начального команданта. Знов підготовка світового замирення і нового порядку в світі — це друге надзвичайне важке завдання. Та президент, як виходить з його заяв, переконаний, що все буде доведено до успішного кінця.

РАХУЮТЬ НА РУЗВЕЛТА.

Ян Станьчик, польський міністер праці, виявив, що Польща витяє доновний вибір Рузвелта президентом. Пише в лондонській газеті, що президент Рузвелт, змагаючи до справедливого миру та добра для усіх, як в Америці так і в світі, є заборолем, що „не буде місця для ніякої несправедливості для Польщі“.

„ЕРЖИ ІВАНОВ“.

Про такого подає з Атен (Греція) кореспондент Польської Агенції Телеграфічної. Кажеться, що греки „вважають його за героя, що згинув за них і за Польщу“. Кореспондент пише, що те прізвище якое дивно звучить по польськи... Але, каже він далі, в Польщі не рішає про національність те, як звучить імя... Та це прізвище таке, що аж проситься, щоб назвати „Юрій Іванів“. А подібних прізвищ, як подають різні джерела, має бути немале число між польськими частинами по стороні Аліантів, головню по англійській стороні в Італії. Це мають бути ті, що походять з західно-українських земель, що були під Польщею, і ратувались з Сибіру тим, що зголосились до польського війська, як свого часу настало було порозуміння між Сталіном і польським урядом у Лондоні.

НЕ ШЕВЧЕНКО, А ВОРОШИЛОВ!

В журналі „Совет Рошя Тудей“ за листопад 1944 р. є стаття Корліс Ламонта про „Україну і Білорусь“. Перед статтею поміщена картина, що представляє собою „чорнозем“ українських степів. Сама стаття починається тим, що Україна, що мала в 1941 році приблизно 42,000,000 мешканців, майже дорівнює Франції територією і населенням, має п'яту частину усього населення Советського Союзу, та є найгустіше заселена з усіх советських республік. Зазначається, що українці, не зважаючи на різні інвазії й поділи України, задержали свою національну ідентичність. А далі пишеться, що загально відомий письменник, Микола Гоголь, що писав по російськи, був українцем, а Тарас Шевченко, що був переслідуваний царем Миколою II за те, що писав рідною мовою, є визнаний національним поетом України, але „найбільше відомим українцем є нині маршал Ворошилов, провідна особистість в червоній армії й в советськй уряді від самих початків; Ворошиловград, місто в Донецькій Басейні зістало назване його іменем“.

ЩО ЗА „МАЛОПОЛЯК“?

В Університеті МекГілі в Монтреалі (Канада) обходили „100-літню річницю Львівської Політехніки“ заходами канадійського відділу Польського Наукового Інституту. Реферував „вихованок Львівської Політехніки — інж. Б. Зубрицький“, що теж візав, присутних пошанувати одноміновим повстанням вимордованих професорів цієї школи. Не знаємо, який то поляк той „Зубрицький“, але зате знаємо, що „Зубрицький“ це таке українське прізвище, з яким тісно зв'язані різні діячі старого й нового покоління. Та це може бути один з „поржондних русінуф“...

СВІЙ ПОКЛИКУЄТЬСЯ НА СВОІХ.

Москвофільська філадельфійська „Правда“ не може спокійно жити, що Український Конгресовий Комітет каже, що Україна не видала Квізлінгів. І зрадів, що торонтовський „Дейлі Стар“, що то поширює на український визвольний рух усі можливі большевицькі брехні, написав, що були „українські Квізлінги“. Аж тепер уже будуть могли редактори „Правди“ спокійно спати і далі брехати.

Ніби годяться на лінію Курзона і не годяться

БАКХАНАЛІЯ РОЗСТРІЛІВ У ГАЛИЧИНІ.

Аргентинський „Перелом“ з 9. вересня 1944 р. пише, що в Галичині (під Советами) шириться якийсь небезпечний, внутрішній, моральний розклад, а до такого заключення приходиться на підставі пастирського листа Митрополита Шептицького до священства, з якого подає цей часопис за польською пресою такі уступи:

„В цім році...ємо перед собою дуже важке недомогання... Шал убивання людей дійшов до верхка. Стоїмо перед страшними громадськими недугами тоді, коли лік на них, беручи по людськи, виглядає на цілком безнадійний. Що pomoже в наших часах давати добрі ради, коли вони супроти положення виглядають на цілком безсилні. Це почуття безсилности паралізує мене...“

„Про вбивства я написав два листи до Синоду, але не маю вражіння, що ці листи і декрет, а також ухвалені закони посунули, або змінили справу хоч на йоту.“

„До листа про вбивства додав би я такі заваги. Християнське громадянство є таке вразливе на пролиту людську кров, що з спеціальною відразою відвертаються люди від катів, які в імя державної справедливости виконують вирок смерти на засуджених. Навіть у великім місті, коли часом бував випадок страчення, приїзд ката потрясав цілим населенням. Особа ката виглядала на щось таке страшне, що його обходили на вулиці. Він мусів мекати десь на передмістї, скриватися і тайтиса, хто він. Все те для того, що люди вважали, що його руки є забрукані людською кровю. А прецінь він тільки виконував вирок суду і то дуже рідко. А нині?“

„Нині злочини убиття найбільш невинної людини є нічим. Нині находимо людей, що хваляться безкарно пролятою кровю. Як навернути таких людей? Як виздоровити людську природу? Як стримати той крик пролитої крові, що кличе небо до пімсти?... Тільки ласка Всемогучого Бога може нам помогти. Маємо тільки один успішний спосіб — молитву“.

ПРОТИ КОРОЛІВСТВА.

Джордж Балданці, повернувши з Італії, каже, що якщоб мав нарід рішати в Італії, то нема сумніву, що скінчив би з королями, а вибрав би демократію і республіку.

Советсько-польські відносини, коли брати під увагу польський уряд у Лондоні, не поліпшаються. Американські кореспонденти звідомляють з Лондону, що польський уряд готов погодитися на Лінію Курзона як советсько-польську границю на сході, якщо Сталін загарантує Польщі повну незалежність, та якщо польські границі на заході будуть вже тепер точно означені. Це має бути одностороннє рішення членів польського уряду в Лондоні, про яке повідомлено британського прем'єра Чорчила та міністра заграничних справ Ідена. Знов польський амбасадор у Вашингтоні має повідомити про це президента Рузвелта. Це, як пишуть, буде тепер легше зробити, бо „вже по виборах“. Згаданий конфлікт має вносити таку баламуту в ряди Аліантів, що щоб її остаточно зліквідувати, мусить бути приспінена конференція президента Рузвелта, Чорчила та Сталіна. Назагал має бути таке наставлення поляків у Лондоні, щоб Лінії Курзона таки не прийняти, якщо Львів не належав би до Польщі.

РОЗСТРІЛЯЛИ РЕДАКТОРА.

Джордж Сварез, редактор паризького часопису „Ожурдію“, років 53, зістав засуджений на кару смерти за співпрацю з німцями, і розстріляний. Згинув, як пишуть, самопевно, з незав'язаними очима.

ЗНАЄТЕ, І НЕ ЗНАЄТЕ!

Ньюйорське „Новое Русское Слово“ подає в короткій рубриці „Чи знаєте?“ про „первий славяно-русский словарь“. Таким має бути „Лексикони славенорусский и имен толкование“, зложений Памвою Бериндою в Києві, в 1627 році. Авторами цієї рубрики „Чи знаєте?“ требаб сказати, що він сам таки „не знає“, бо не подає наголовка словника правдиво, а в російському виговорі, чи там перекладі, включно з „русский“, що вводить читача в блуд, бо він думає, що це іде про перший „словянсько-російський словарь“. А так не є. Памва Беринда доказував потребу перекладів святого письма на народню українську мову і в тому дусі писав вірші та передмови до печерських видань, поки російська влада не заборонила друкувати в „народньому виговорі“, себто в українському, наказуючи друкувати „в російському“. Згаданий Лексикон Беринди вважається першою спробою українського словника.

"СВОБОДА" (Ukrainian Daily)

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1913.

Classified Advertising Department, 595 — 7th Ave., New York 18, N. Y. BRyant 9-0582

Праця на четверту каденцію

З четвертим вибором припали на президента Рузвелта велитеньські зобов'язання у справі війни і будучого мира; він теж заповів у передвиборчих промовах загальний добробут; у Бремертон поселення воєнних ветеранів на Аласці; у Кларксбург заліснення земель; у Бостоні обіцяв роздати фарми для ветеранів, які схочуть поселитися на рилі; а в Шікаго обіцяв зменшити податки на фабричні будинки, беручи під увагу зуживання будівель і зменшення вартості.

Понад те президент заповів ще втримати комісію для справедливого приділювання робіт; пригадав, що Проект Долини Тенесі для заводнення буде приноровлений для рік Мизурі, Арканзо і Колумбія. Приватним підприємцям обіцяв допомогу у будові мільон домів річно, а також заповів розвиток телевізії й виріб дешевих авт.

Як бачимо, це велика еконо-

мічна програма, на яку треба не лише грошей, але й часу.

Тепер іде ще про викінчення плянів Світової Забезпечки Миру, розпочатих на конференції в Домбартон Овкс. Тут зайшли перепони, для яких усунення треба особистою стрічі Рузвелта з Чорчилем і Сталіном. Президент говорив ще теж про „мандат" для американського делегата у міжнародній раді для безпеки, тобто, щоб делегат міг давати згоду на міжнародні кроки, не питаючися згоди конгресу, а це треба тепер переперти в конгресі.

Та новий конгрес, скликаний негайно після інавгурації президента 20. січня 1945 р. матиме на увазі в першу чергу міжнародні справи. А їх тільки, що їх не можна навіть перелічити, бо приходить замирення, а з тим і налагодження мирових відносин у цілому світі.

Віднайшли себе...

„Ми, канадійські українці, віднайшли самі себе, ми є знову одною суспільністю, одним народом. І цьому народові належить ся від нас і від всіх поколінь: молитва, жертва і праця — для його єдності, для його спільноти, і для його слави".

Ось такими словами кінчить о. д-р Василь Кушнір, предсідник Комітету Українців Канади, вступне слово до книжки п. н. „Перший Все-Канадійський Конгрес Українців Канади", що саме тепер появилася друком. Книжка має 216 сторін і містить матеріали і промови, зв'язані з Конгресом Українців Канади, що відбувся в червні 1943 року. Про цей Конгрес пишеться у згаданому вступному слові, що серця, почування і погляди присутніх на Конгресі:

„...обнимали многотисячну нашу імміграцію в Канаді, здається, обнимали кожного члена нашого многомільйонного українського народу, а своїми поздоровленнями, привітани та оплесками, вони висказували незломну силу українців в Канаді й поза Канадою, жити життям вільним і самостійним, нарівні з іншими народами світу. Зпоза зовнішніх форм Конгресу ми чули, як поволі, але маєстатично, здається, з вікових глибин нашої землі, з молитви, праці й жертви цілих поколінь ми діставали нашу красу і нашу силу, новий образ народу, що уставляється в не-

стримний похід, над яким взносилася і хвилювала любов до української землі і любов до українського народу".

Замітні ще й такі слова передмови:

„За зверхніми формами Конгресу котилася просторими преріями Канади революційна стихія канадійських українців, а відгомін цієї стихії був слідний не тільки в кожній нашій більшій і меншій громаді, що більше, він відбився сильним гомоном навіть об мури Кремліну, далекої Москви. Знаменним пятном цієї революційної стихії канадійських українців було це, що вони виказали, як ніколи досі, нечувану у нас карність, солідарність та дисципліну. Хоч назовні ми були спокійні, то всередині нашого серця і успосібнення відбувалася найглибша переміна, легалізована довірям народу, переміна, що остаточно усунула все, що само собою було вже зломане і непотрібне, а висунула на чоло життєвих змагань все, що всюди і завжди є великим і святим...

„Ми були переконані від самого початку, що будучність ка-

ПОВІДОМЛЕННЯ

Повідомляємо ці відділи У. Н. Союзу, в яких є ще члени старого роду забезпечення, що починаючи від цього місяця, Головна канцелярія буде висилати місячні рекордові викази членів старого роду забезпечення тільки до таких відділів, у яких зайде якась зміна щодо руху цих членів упродовж даного місяця. А як у відділі нема ніякої зміни щодо руху членів старого роду забезпечення, тоді головна канцелярія не буде друкувати та висилати місячних рекордових виказів до такого відділу. Значить, в такому випадку відділ дістане тільки місячний фінансовий звіт, у якому є подана загальна сума розмету.

Головна Канцелярія
У. Н. Союзу.

ПОМЕРЛА МАРІЯ МАШИР.

Шікаговське „Русское Обозрение" з 4. листопада б. р. подає, що померла оперова співачка Марія Машир, замужна Бенецька, відома теж з оперних та концертних виступів між українцями, головно в часі існування Українського Театру в Нью Йорку, що був під управою Покійної в рр. 1927-28.

ПОШАНУВАЛИ ДІЯЧА.

Канадійські часописи подали, що в Винніпегу було поверх 600 осіб на гостині, влаштованій в честь о. д-ра Василя Кушніра, пароха укр. греко-кат. церкви св. Володимира і Ольги, громадського організатора, журналіста і президента Комітету Українців Канади.

надійських українців та їх участь в канадійському житті лежить або в дійсній, правдивій, національній спільності і єдності, або канадійські українці, як такі, мусять загинути. І це наше нове життя, яке започаткував Перший Всеукраїнський Канадійський Конгрес, ми хочемо будувати на об'єднанні всіх соток тисяч канадійських українців, які своєю працею мозку, чи працею трудової руки таку єдність готові забезпечити. Ця наша праця має всім показати, що наше життя не спочиває на насильстві, на багнетах, але спочиває в серці кожного з нас, живе в народі, з народом і для народу працює".

Дня 9. листопада 1944 р. помер на удар серця

АНТІН ДИДИК,

член Української Січі в Ньюарку, Н. Дж.

Покійний походив із села Баранівці в Галичині. Полишив у смутку дві сестри: Нелі Михальську в Філадельфії, Па., і Елес Тсалку в Ірвінгтон, Н. Дж.

Похорон відбудеться в суботу, 11. листопада, в годині 11. рано з погребового заведення Мирна Литвина, 801 Springfield Ave., Irvington, N. J.

ДОКТОР МЕДИЦИНИ М. Я. МАЙЗЕЛЬ

багато років займається лікуванням ТЯЖКИХ І ХРОНІЧНИХ недуг мужчин і жінок Недуги шкіри, нервові й шлункові, загальне ослаблення, недуги нирок і сечового міхура. СПЕЦІАЛЬНЕ ЛІКУВАННЯ РЕВМАТИЗМУ й НЕДУГ НІГ. Нові методи лікування за поміччю уколень електрикою. Розсліди крові, сечі й інших виділин. Розсліди крові для подругого свідчення.

107 ІСТ 17-та ВУЛ., НЬЮ ЙОРК (близько 4-тої Євеноу і Юніон Сквер)

Приймається від 10—1, 4—7:30 год., в неділі: 11. год. рано до 1. год. спол.

РОЗСЛІД — \$2.00

ГРИГОРІЙ М. ТУЧАПСЬКИЙ

(GREGORY TUSHAPSKY)

Бувш. Професор Співу в Інституті ім. М. Лисенка, в Укр. Респ. Капелі Ол. Кошиця.

Постановка голосу. Підготовка до опери, концертів і Радио-виступів в українській, англійській, французькій і італійській мовах.

ІНДИВІДУАЛЬНІ — окремі і ГРУПОВІ Лекції.

Ціни не високі — по згоді.

STUDIO,

101 W. 78th ST., N. Y. CITY

Phone: SU 7-2855

АМЕРИКАНСЬКІ УКРАЇНЦІ! Пам'ятайте, що воєнний бонд у вашій хаті, це доказ вашої влячності до тої землі, що вас прийняла за своїх синів і дочок.

МИРОН ЛИТВІН і СИН

УКРАЇНСЬКІ ПОГРЕБНИКИ

Обслуга щира і чесна

801 Springfield Avenue, corner Harrison Place

IRVINGTON, N. J.

Phone: ESsex 3-9090

ІВАН БУНЬКО

УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК заряджує погребамі по ціні так низькій як \$150.

ОБСЛУГА НАЙКРАЩА

JOHN BUNKO

Licensed Undertaker & Embalmer

437 East 5th St.,

NEW YORK CITY

Dignified funerals as low as \$150.

Telephone: GRamercy 7-7661.

\$150.00 ЦІЛИЙ ПОХОРОН

і вище

ОБСЛУГУЄМО В ПЕРТ АМБОЙ

І ОКОЛИЦІ

KANAI KAIN

FUNERAL HOME

433 STATE STREET,

PERTH AMBOY, N. J.

Phone: Perth Amboy 4-4646

ПЕТРО ЯРЕМА

УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК

Занимаєсь похоронами

В BRONX, BROOKLYN, NEW YORK і ОКОЛИЦЯХ

129 EAST 7th STREET,

NEW YORK, N. Y.

Tel.: ORchard 4-2568

BRANCH OFFICE & CHAPEL

707 Prospect Avenue,

(cor. E. 155 St.)

BRONX, N. Y.

Tel.: MEtrose 8-6577